

Implementatie
AI-verordening

**Factsheet AI-geletterdheid
voor inkopers**

Wat is dit document?

Deze factsheet is bedoeld voor bestuurders om snel inzicht te krijgen in de AI-geletterdheidvereisten die de AI-verordening introduceert.

Kan ik 100% op dit document vertrouwen?

Hoewel deze informatie zorgvuldig is opgesteld kunnen er bepaalde nuances zijn verloren, gebruik deze handreiking daarom altijd samen met de [officiële tekst van de AI-verordening](#).

De interpretatie van definities en bepalingen in de AI-verordening is nog in ontwikkeling, het is daarom waarschijnlijk dat een deel van de in dit document gegeven informatie in de loop van de tijd niet meer volledig of actueel is. De Europese Commissie heeft een richtsnoer gepubliceerd over de toepassing van het concept AI-systeem.

CIO Rijk zal eventuele hiaten, voortschrijdend inzicht, guidance van toezichthouders verwerken in een geüpdatete versie en deze via dezelfde kanalen verspreiden.

Wie heeft dit document gemaakt?

Dit document is ontwikkeld door CIO Rijk met adviseurs van het RijksICT Gilde en de interdepartementale werkgroep 'Rijksbrede implementatie AI-verordening' in opdracht van de CDO-raad.

- Joas van Ham (RijksICT Gilde)
- Nout van Deijck (RijksICT Gilde)
- Isabel van Vledder (RijksICT Gilde)
- Ouren Kuiper (Digitale Samenleving BZK)
- Lynda la Payne (Privacy team CIO Rijk BZK)
- Martha Romkes (CIO Rijk BZK)
- Esther van Laar (CIO Rijk BZK)

Speciale dank aan de leden van de CDO-raad, de interdepartementale werkgroep, en collega's die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit document.

Waar kan ik terecht met vragen of feedback?

Voor feedback, vragen of opmerkingen mail: ai-verordening@minbzk.nl

Versie: 1.1 (augustus 2025)

Cover: Jamillah Knowles & Digit / <https://betterimagesofai.org> / <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Factsheet Inkoop & AI verordening

Doel

- Deze factsheet geeft inkopers bij de Rijksoverheid basiskennis over AI & algoritmes, de AI verordening en wat dat voor hun dagelijkse werk betekent.
- Klik voor meer informatie over deze onderwerpen op de links onderaan deze factsheet.
- Mail voor vragen over deze factsheet: ai-verordening@minbzk.nl.

AI & Algoritmes

- AI** (of kunstmatige intelligentie) is een verzameling van technieken en **algoritmes** waardoor computers taken kunnen uitvoeren die normaal gesproken door mensen worden gedaan. Zoals leren, redeneren en beslissingen nemen.
- Een **algoritme** is een set van regels en instructies die een computer in een vaste volgorde uitvoert om tot het einddoel te komen. Te vergelijken met een recept om een gerecht te koken.
- AI** wordt in allerlei toepassingen gebruikt. **Bijvoorbeeld** bij het opsporen van verdachte transacties in de financiële sector. Streamingdiensten gebruiken AI om een goede suggesties te doen. Google Maps berekent de snelste route met hulp van AI. En al tientallen jaren is er de schaakcomputer.

Inkoop & AI

'Verstopte AI'? Ga bij de leverancier na of het in te kopen product AI bevat en verplicht de leverancier ver van te voren te melden als dit het geval wordt. Spreek af dat alleen na akkoord AI ingezet mag worden. Gaat een organisatie een AI-systeem inkopen of ontwikkelen? Zie hieronder enkele belangrijke aandachtspunten.

Vaststellen inkoopbehoefte en verken de markt

- Betrek verschillende disciplines (juridisch, ethisch, data, economisch, etc.) bij het formuleren van doelstellingen en randvoorwaarden en bepalen van het effect van de inzet van een AI-systeem.
- Houd rekening met wat er nodig is aan budget en vereisten in de verschillende fasen in de levenscyclus van het algoritme. Zowel ontwikkelen als monitoren als uitfasen van het systeem. Denk bijvoorbeeld aan (verborgen flexibele) kosten van hardware, software, consultants, rekenkracht, licenties, afschrijvingen, duurzaamheid en benodigde trainingen.
- Controleer of het programma van eisen volledig is, bijvoorbeeld middels het [algoritmekader](#).
- Leg de specificaties naast de Inkoopvoorwaarden die je van toepassing verklaart. Check bijvoorbeeld de standaard inkoopvoorwaarden van de Europese Commissie. Verken de oplossingen in de markt.

Risico's voor grondrechten mitigeren

- Om zeker te weten dat het AI systeem adequaat gebruikt kan worden is de risicoafweging t.a.v. grondrechten van de leverancier nodig en een heldere gebruikershandleiding. Voor de beoordeling of een AI-systeem een risico vormt voor grondrechten van mensen, kan een impact assessment zoals bijvoorbeeld het IAMA, vereist zijn. Spreek af dat de leverancier meewerkt aan de vereiste impact assessments.
- De privacywetgeving (AVG) geldt ook als je AI gaat gebruiken waarin persoonsgegevens verwerkt worden. Mogelijk moet dan een DPIA uitgevoerd worden.
- De invulhulp DPIA helpt om helder te krijgen welke assessments nodig zijn. De opdrachtgever moet de assessments voorafgaand aan inkoop/ontwikkeling en implementatie van de oplossing (laten) uitvoeren. Uitkomsten van de assessments geven zicht op mogelijke risico's. Ga in gesprek met je opdrachtgever waar de risico's te beleggen. Neem de risico's mee bij het vormgeven van de opdracht.

Aanbesteden en na ingebruikname

- Kies de aanbestedingsprocedure en voer deze uit. Stel een voor het beoordelen van de inschrijvingen een team samen waarin voldoende kennis is van algoritmes en AI-systemen.
- Na het sluiten van het contract geldt ook hier dat aan (nieuwe) eisen uit wetgeving moet worden voldaan. Impactvolle algoritmes moeten bijvoorbeeld opgenomen worden in het algoritmeregister.

Europese AI verordening

De AI-verordening is een wet op productveiligheid die eisen stelt aan ontwikkelaars en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen. De verordening is bedoeld om AI op een betrouwbare en verantwoorde manier toe te passen en (ernstige) misstanden te voorkomen.

Doelen van de wetgeving

- Veilige en betrouwbare AI-systemen in de EU ontwikkelen en invoeren.
- Grondrechten van EU burgers beschermen, zoals privacy, gelijkheid en vrijheid van meningsuiting.
- Innovatie op het gebied van AI in Europa stimuleren.

Risicocategorieën AI-systemen

De AI-verordening onderscheidt verschillende risicocategorieën met extra bijbehorende eisen en verplichtingen.

Verboden AI-systemen: AI die een misleidende techniek gebruikt om gedrag te beïnvloeden.

Hoog risico AI-systemen: AI die risicovol voor de grondrechten en alleen toegestaan is mits er is voldaan aan dwingende eisen om onaanvaardbare risico's te voorkomen. Zie het [algoritmekader](#) voor verdere uitleg.

Eisen bij Hoog Risico AI-systemen

- Risicomanagementsysteem
- Data en data-governance
- nauwkeurigheid, robuustheid en cyber-beveiliging
- Technische documentatie
- Logging
- Transparantie
- Menselijk toezicht

LET OP!

- AI kan ook hoog risico zijn vanwege het **toepassingsgebied**. Controleer of de context waarin het systeem wordt ingezet overeenkomt met het beoogde doel.
- Ook andere AI-systemen kennen verplichtingen, bijvoorbeeld t.a.v. transparantie. Zoals duidelijk maken aan gebruikers dat gewerkt wordt met een AI-systeem of dat beeld/tekst met AI gemaakt is.

Links voor meer informatie:

[Handreiking identificatie & classificatie](#)
[Overzicht Verboden AI systemen](#)
[Overzicht Hoog Risico AI Systemen](#)

[PIANOo Handreiking](#)
[EC contractclausules](#)
[Algoritmekader \(inkoop\)](#)

[Algoritmeregister](#)
[\(pre-scan\) DPIA](#)
[IAMA](#)

Overige bronnen: [Wat is kunstmatige intelligentie? Uitgebreide beginners uitleg - JIJ EN AI](#) | [Kunstmatige intelligentie \(AI\) - Hoe?Zo! Mediawij](#) | [AI voor beginners: Leer hier de basis van AI](#) | [De ultieme gids voor beginners in artificial intelligence \(AI\) ~ Wisemen](#) | [Artificiële intelligentie \(AI\) en discriminatie | Unia](#) | [Alles wat je moet weten over de Europese AI act](#) | [Europese AI Act goedgekeurd - Digitale Overheid](#) | [Wat gaat de AI Act betekenen voor onze hoogrisico AI?](#) | [Algoritmes: wat zijn het en hoe wordt het gebruikt? - beeperger](#) | [Hoe begin je met AI? Een praktische gids voor de eerste stappen](#) | [Wat is een bias en hoe beïnvloedt dit ook jou? - aHealthvlife.nl](#) | [Regels voor het werken met veilige AI | Ondernemersleijn](#)

Project
'Rijksbrede implementatie AI-
verordening'
2025